

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «Етнокультурологія, етика та естетика»

Ступінь вищої освіти *Бакалавр*
Спеціальність *035 Філологія*
Освітня програма *«Англійська мова та друга іноземна»*
«Німецька мова та друга іноземна»

Рік навчання *2, семестр 3*
Форма навчання *денна, заочна*
Кількість кредитів ЄКТС *4*
Мова викладання *українська*
Сидоренко Ірина Григорівна, канд. філос. н., доц.
isido@nubip.edu.ua

Лектор курсу
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка курсу veLearn

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=636>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

(до 1000 друкованих знаків)

Метою навчальної дисципліни «Етнокультурологія, етика та естетика» є покращення гуманітарної підготовки студентів, забезпечення орієнтації студента в етнокультурологічній науковій проблематиці, надання уявлення про системність етнокультурного аналізу, поглиблення навичок культурологічного аналізу етнічних культур, ознайомлення студентів з основними тенденціями та формами етнокультурного розвитку українського народу від найдавніших часів до сучасності; підвищення етнічної свідомості студентів та їхньої підготовки з огляду на майбутню роботу в мультикультурному середовищі; сприяння формуванню знань та компетенцій на основі засвоєння основ культурологічної проблематики; ознайомлення студентів з основами такого різновиду філософського знаннями, як етика та естетика, які становлять фундамент гуманітарного знання та відіграють основоположну роль у формуванні світоглядних засад особистості й у виборі стратегії життєвої практики.

Завданнями дисципліни є аналіз наукової проблематики сучасних етнологічних, етнокультурних, кроскультурних досліджень на етнічному матеріалі, ознайомлення з науковим інструментарієм культурологічного аналізу етносів та традиційних суспільств, формування сучасних гуманітарних уявлень про поліцентричність культур, становлення унікальних етнокультур в контексті загальносвітового цивілізаційного процесу; надання студентам необхідного рівня знань про сутність та функції моралі, закономірності морального відношення людини до дійсності; сприяння усвідомленню значимості моралі та естетичних категорій як фундаментального контрольно-регулятивного механізму суспільного життя; формування уяви про необхідність культивування естетичних цінностей як основоположної умови розкриття сутнісних потенцій людського в людині; спонукання до розвитку чуттєвості як опозиції байдужості; вироблення здатності критичного судження смаку та застосування етичного інструментарію для діагностики як суспільної так і власної моральної практики.

Набуття компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові (спеціальні) компетентності:

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).

ФК 4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію.

Програмні результати навчання

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/ практичні.)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
3 семестр				
Модуль 1				
Тема 1. Культура і етнос. Історико-регіональна характеристика культури. Українська етнічна культура	2/4	Знати основні поняття дисципліни Вміти вільно оперувати культурологічними категоріями Аналізувати означені проблеми Розуміти різницю між поняттями етносу, народу, нації Орієнтуватися в етнокультурній карті сучасного світу Знати етнографічні групи українців Вміти аналізувати міжетнічні стосунки в Україні Застосовувати основні положення теоретичних першоджерел, Використовувати візуальні матеріали та додаткову літературу по темі	Самостійне опрацювання питань лекції: основні поняття дисципліни. Формування етносу. Опрацювання обов'язкової та додаткової літератури по темі Конспектування першоджерел Підготовка доповіді за темою практичного заняття Самостійне опрацювання питань лекції: Чинники формування українського етносу. Регіональні особливості у	Максимальна оцінка – 8 бали, з них: конспектування першоджерел – 3 підготовка аудіо матеріалів – 2 бали бали

			формуванні субетносів Підготувати аудіо матеріал наріч і говорів української мови	
Тема 2. Матеріальна та духовна культура українців.	2/4	Знати функції народного та сучасного одягу Орієнтуватися у класифікації народного одягу Вміти розрізняти регіональні особливості українського народного одягу Вміти аналізувати у чому полягає місце і роль народної творчості у сучасному житті Розрізняти ознаки, за якими класифікується народно-декоративне та вжиткове мистецтво Вміти аналізувати міфосвідомість як тип суспільної свідомості Розуміти особливості первісного мислення Засвоїти наявні на сьогодні знання про міфологічний світ давніх слов'ян Вміти встановлювати спільне та відмінне між язичницькими віруваннями праукраїнців та християнським віровченням	Підготувати відповіді на питання: Які характерні особливості українського народного одягу вирізняють його з-поміж одягу інших народів? Які основні техніки та матеріали народного мистецтва? Знати основні види традиційних художніх ремесел Самостійне опрацювання питань лекції: Ментифакти української культури. Язичницькі вірування на території України. Символіка в українській культурі. Християнство на території України Підготувати есе на тему «Ідея сакрального та сакральні ієрархії в традиційній свідомості» Дати розгорнуту відповідь на питання: Міф, ритуал, поняття про сакральне як основи	Максимальна оцінка – 8 бали, з них: есе – 4 бали
			Максимальна оцінка – 4 бали, з	

			них: написання есе – 2 бали традиційного світосприйнят-тя	
Модуль 2				
Тема 1. Українське музичне та театральне мистецтво	2/4	Перед студентами ставиться мета розглянути теоретичні і практичні аспекти музики як виду мистецтва, дослідити витоки українського музичного мистецтва. Домогтися засвоєння студентами витоків українського театального мистецтва, викликати інтерес до цього виду мистецтва	Підготовка доповідей за темою практичного заняття: Музика як вид мистецтва. Музика княжої доби. Розвиток українського музичного мистецтва у XIV - XVIII ст. Основні риси розвитку і жанри музичного мистецтва XIX - XXст. Елементи театру в народних обрядах, іграх, мистецтві скоморохів, церковному богослужінні. Шкільний театр і шкільна драма. Вертеп – народний ляльковий театр. Кріпосницький театр. Аматорський театр. Театр корифеїв	Максимальна оцінка – 7 балів
Тема 2. Українська архітектура та образотворче мистецтво	2/4	Знати загальне поняття про архітектуру як складову частину матеріальної культури та мистецтва Вміти розрізняти типи, архітектурні стилі тощо Розбиратися в особливостях мистецтва скульптури та розвитком його в Україні	Підготовка доповідей за темою практичного заняття: Архітектурні стилі. Види архітектури. Українська скульптура. Українське малярство: від візантійського стилю до авангарду.	Максимальна оцінка – 7 балів

		Знати історію розвитку національного живопису	Скульптура як один з видів образотворчого мистецтва в Україні. Мистецтво живопису в Україні.	
Тема 3. Українська література	2/4	Засвоїти жанрову різноманітність та ідейне багатство давньоруської літератури Знати особливості давньої української літератури Актуалізувати знання студентів про якісно нову добу в історії української літератури, новаторський характер літературних творів XIX ст. Демонструвати глибокі знання про розвиток літератури в Україні у XX – на поч. XXI ст.	Підготовка доповідей за темою практичного заняття: Загальне поняття про літературу. Фольклор – джерело виникнення основних літературних родів та жанрів.	Максимальна оцінка – 7 балів
Модульна контрольна робота				Максимальна оцінка – 5 балів
Модуль 3				
Тема 1. Предмет і завдання етики. Типологія етичних учень Сутність моралі. Вищі моральні цінності Моральні аспекти людської діяльності. Прикладна етика: завдання та моральні колізії	2/4	Засвоїти предмет (історію його становлення та сутність) етики Знати основні етапи історичного розвитку етики, типологію основних етичних вчень Знати основні теорії походження моралі Аналізувати сучасні світоглядні питання Розрізняти значимі та псевдокультурні цінності сучасного світу Засвоїти основні напрями прикладної етики Орієнтуватися у специфічній	Етимологія та визначення основних понять «етика», «мораль», «моральність» Первісні форми регуляції поведінки. Перші моральні регулятиви Співвідношення: моралі та звичаю моралі та права моралі та релігії Сучасні завдання етики Пояснення моральних парадоксів	Максимальна оцінка – 7 балів, з них: пояснення моральних парадоксів – 2 бали, формування та розгляд моральних дилем – 3 бали

		проблематиці етики бізнесу Застосовувати теоретичні знання, здобуті в процесі вивчення навчальної дисципліни, до аналізу та вирішення проблемних ситуацій моральної практики	Розгляд моральних дилем Актуальні проблеми прикладної етики: екологічна етика, біоетика, етика бізнесу	
Модульна контрольна робота				Максимальна оцінка – 5 балів
Модуль 4				
Тема 1. Предмет та методологія естетики Категорії та поняття класичної естетики	2/2	Знати основні поняття дисципліни Аналізувати означені проблеми Розуміти різницю між поняттями, що означають естетичну діяльність Вміти вільно оперувати естетичними категоріями	Самостійне опрацювання питань лекції: основні поняття дисципліни. Періоди розвитку естетичної думки Зародження естетики як наукової дисципліни Формування естетичної свідомості. Підготовка доповіді за темою практичного заняття Самостійне опрацювання питань лекції: метакатегорії естетики, глибина категорії трагічного	Максимальна оцінка – 4 бали
Тема 2. Естетика та питання художньої творчості. Зміст і форма твору мистецтва. Види мистецтва	2/4	Володіти поняттями художнього образу, форми та змісту; художньої епохи та стилю у мистецтві Аналізувати історичні закономірності розвитку мистецтва Формувати власну позицію щодо проблем сучасного мистецтва	Підготовка доповідей за темою практичного заняття Проблема самовизначення мистецтва Соціальне призначення мистецтва	Максимальна оцінка – 7 балів

Модульна контрольна робота				Максимальна оцінка – 5 балів
Всього за 1 семестр				70
Іспит				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	незараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Антропологічний код української культури і цивілізації (у двох книгах) О. О. Рафальський (керівник авторського колективу), Я. С. Калакура, В. П. Коцур, М. Ф. Юрій (науковий редактор). Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2020. Книга 1. 432 с.
2. Гай-Нижник П. Українська національна ідея: соборні чинники та визначальні засади. Трансформація української національної ідеї. К.: Наш формат, 2019. С. 143–171.
3. Данилюк І. Етнокультурна психологія. Історія та сучасність : монографія / Іван Данилюк, Антон Курапов, Ілья Ягіяєв. К.: АртЕк, 2019. 432 с. Данилюк І. Етнокультурна психологія. Історія та сучасність : монографія / Іван Данилюк, Антон Курапов, Ілья Ягіяєв. К.: АртЕк, 2019. 432 с.
4. Естетика мистецтва: навч. посібник / укл. Л. Б. Мартиненко, О. В. Гончарова. Умань: ВПЦ «Візаві», 2019. 272 с.
5. Етика бізнесу: навчальний посібник. К. : ФОП Гуляєва В.М., 2021. 332 с.
6. Етика та естетика: Навчальний посібник / За ред. В.Л.Петрушенко. Львів: Видавництво “Новий світ – 2000”, 2020. 304 с.
7. Етика та естетика: навчальний посібник для семінарських занять та самостійної роботи студентів фармацевтичних факультетів / І. Г. Утюж, Н. В. Спиця, М. О. Мегрелішвілі. Запоріжжя : ЗДМУ, 2019. 81 с.

8. Етнокультурологія : навчально-методичний посібник для підготовки студентів за спеціальністю 034 Культурологія / І. В. Гурова, С. А. Хрипко. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. 262 с.
9. Етнокультурологія: навчально-методичний посібник для підготовки студентів за спеціальністю 034 – Культурологія / І. В. Гурова, С. А. Хрипко. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. 262 с.
10. Ізборник. Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації. URL : <http://izbornyk.org.ua>
11. Історія європейської цивілізації. Середньовіччя. Експедиції. Торгівля. Утопії / за ред. Умберто Еко; пер. з італійської О.В. Сминтини, С.А. Кулініч... Харків: фоліо, 2020. 700 с.
12. Конспект лекцій з навчальної дисципліни “Культурологія” для студентів усіх спеціальностей усіх форм навчання / Укл.: Г. А. Сигида. Запоріжжя: НУ «ЗП», 2020. 82 с.
13. Культурологія: Підручник. Одеса: Університет Ушинського, 2023. 433 с.
14. Логіка, етика й естетика : словник основних понять і термінів / укл. О. В. Шарін. Миколаїв : МНАУ, 2019. 52 с.
15. Людина і культура / за ред. Д. Шевчука. - Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2019. 224 с.
16. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL : <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/>
17. Татенко В. О. Соціальна психологія націєтворення: суб'єктно- вчинковий підхід : монографія / В. О. Татенко ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. 140 с.
18. Тетарчук І.В., Дяків Т.Є. Етика та естетика. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Вид-тво ЦУЛ, 2022. 316 с.